

Kmentová, M. (2022). Kreslíme lehce, zpíváme tence. Rozvoj grafomotoriky s hudebními činnostmi.

Rozvinutá grafomotorika je jedním z předpokladů pro úspěšné zvládnutí výuky počátečního psaní na základní škole. Ukazuje se však, že úroveň jejího rozvoje mezi předškoláky je slabá (Johnová, 2019¹). Je potřeba její rozvoj v předškolním věku cíleně podporovat, při respektování poznatků rozvoje psychomotoriky a senzomotoriky a se zachováním celostního přístupu k problematice. Z tohoto konceptu vychází metodická publikace, která je určena zejména učitelům mateřských škol a přípravných tříd základních škol.

Autorka, vysokoškolská pedagožka a zároveň učitelka mateřské školy, vychází z principů Metody dobrého startu. Tato metoda je primárně určena dětem na počátku školní docházky jako podpůrná, terapeutická či reedukační metoda pro podporu osvojování si počátečního psaní. Je doporučována zejména pro děti s nerovnoměrným rozvojem dílčích funk-

cí. Vychází z principu, že je třeba dbát na společný rozvoj psychických a motorických schopností dítěte, a to prostřednictvím tělesných cvičení, doprovázených současně sluchovou a zrakovou kontrolou, na která následně navazuje spojení zpěvu písně a kreslení grafického vzoru. Právě rytmický soulad zpěvu a kresby grafického tvaru umožňuje žákům volně vést psací náčíní a postupně si osvojovat plynulé psaní. Problémy s psaním, vycházející z nedostatečně rozvinuté grafomotoriky žáka, se tudíž neřeší zvýšeným úsilím při nácivku písma, ale komplexně, ve spojení s podporou emočního a sociálního rozvoje žáka a rozvoje jeho smyslového vnímání. U Metody dobrého startu, určené dětem a žákům od 4 do 12 let, je navrženo 25 ucelených lekcí, jejichž jádro tvoří vždy jedna lidová píseň.

Autorka uplatnila výše uvedené principy a adaptovala je pro děti mladší věkové kategorie, s respektem k vývojovým

¹ Johnová, J. (2019) Výzkumná sonda do stavu grafomotorické přípravy dětí předškolního věku. *Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání* 3 (2), 47-71.

zásadám a didaktickým principům předškolního vzdělávání. Cílová kategorie je úžeji zaměřená, což je patrné i ve využití jednodušších melodií a písní a zařazení lehčích grafických tvarů – volné linie, klubička, ovály, oblouky, svislé i vodorovné čáry, smyčky a kličky, osmičky a vlnovky, lomené čáry. Díky tomu je publikace vhodným metodickým materiálem pro podporu rozvoje grafomotoriky u všech dětí dané věkové skupiny, přičemž některé její části můžeme adaptovat též pro děti mladší.

Publikace je členěná do 18 kapitol, přičemž každá kapitola představuje ucelený soubor aktivit koncipovaných tak, aby graduálně rozvíjely sledované oblasti a zároveň bylo možné celky členit na menší jednotky. Ty pak mohou být zařazovány do vzdělávací nabídky podle potřeb dětí, se kterými učitel/ka v mateřské škole pracuje. Všechny pohybové aktivity (rozvíjející hrubou i jemnou motoriku a grafomotoriku) jsou doplněny hudebními a rytmickými aktivitami. Samotným pohybovým aktivitám předchází motivace v podobě pohádky a/či písně, které tvoří východisko pro následné hry s pohybem. Kresebné činnosti jsou zařazovány až v samotném závěru každé lekce, aby byl dodržen požadavek posloupnosti a dítě mělo dostatek času a prostoru pro uvolnění kloubů horních končetin. Autorka využívá jak jednodu-

ché známé melodie, tak autorské skladby, vše je doplněno notovým záznamem.

V publikaci autorka zároveň přináší metodické pokyny a shrnutí poznatků důležitých pro rozvoj grafomotoriky v předškolním období. Poskytuje učitelkám doporučení, jak postupovat, jak pracovat s hlasem a jaké využívat pomůcky. Způsob předávání metodických postupů je natolik citlivý, že umožňuje lekce realizovat i učitelce mateřské či základní školy, která nedisponuje hlubším hudebním vzděláním. Právě shrnutí poznatků a zákonitostí rozvoje grafomotoriky v předškolním věku je velmi cenné, protože na trhu není mnoho dostupných materiálů, které by učitelům poskytl hlubší porozumění problematice a teoretickou oporu jako východisko pro jejich vlastní pedagogickou činnost v této oblasti.

Autorka při tvorbě publikace vycházela ze studia dostupných metodických materiálů, kdy se ukázalo, že mnoho současných publikací pro rozvoj grafomotoriky opomíjí rytmickou složku a propojení grafických činností s hudebními či rytmickými činnostmi². Avšak právě rytmický pohyb spojený s výdechem napomáhá uvolnit svalové napětí, které bývá často se vyskytujícím problémem u dětí při kresbě či psaní. Publikace se tak může stát velice cenným zdrojem inspirace pro učitelky mateřských škol

² Kmentová, M. (2021) Hudební činnosti v publikacích zaměřených na grafomotoriku předškolních a nejmladších školních dětí v ČR. *Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání*, 6 (1), 7-28.

a prvních tříd a přispět tak ke zlepšení úrovně grafomotoriky současných dětí.

Eva Koželuhová